

Una experiència de treball davant la conducta antisocial a l'escola

Antònia Tur, Miquel Àngel Mas i Maria Orpí
CEIP s'Auba. Cala Rajada

Des del CEIP s'Auba, en funció de la problemàtica conductual de l'alumne, es realitzen unes pràctiques educatives encaminades a la millora dels problemes de conducta. S'intenta, en relació a les mesures correctores, que hi hagi una conscienciació a nivell de claustre, un treball sistemàtic alumne-escola-família i una coordinació entre el personal relacionat amb l'alumne a atendre.

Ens definim com un centre de dues línies, que se situa a la zona costera i turística de Mallorca, amb molta diversitat d'alumnat que presenta un espectre cultural tant en el referent ètnic, llengua materna, com en la manera de ser. Al mateix temps contemplam una matrícula d'altres i baixes contínua, degut als moviments de trasllat de les famílies per motius sobretot laborals.

Des de fa uns tres anys i en resposta a les necessitats del centre, es duen a terme una sèrie d'actuacions destinades a controlar i si és possible reduir els problemes de conducta. Totes aquestes actuacions, gràcies a un seminari que recull les línies de centre, s'han comentat i consensuat en el claustre. Es pot afirmar que en aquest curs, la intervenció davant els problemes de conducta ha respost a una alta coherència de tot el professorat.

Les actuacions consensuades del Reglament de Règim Intern en relació a la conducta antisocial són:

Actuacions amb nins i nines amb conducta antisocial:

- Dinàmica de grup
- Mediació

Actuacions amb nins i nines amb trastorn de conducta:

- Marc terapèutic individual
- Normativa de centre
- Treball amb les famílies des de l'EOEP

Les intervencions educatives s'han establert en funció de dos tipus de problemàtica conductual: la conducta antisocial i el trastorn de conducta. Per conducta antisocial entenem qualsevol conducta que infringeixi les regles socials i/o sigui una acció contra els altres; i per trastorn de conducta, l'ús d'un patró de

conducta antisocial, clínicament significatiu i, que sobrepassa clarament l'àmbit del normal funcionament (Kazdin i Buela-Casal, 1999: 19-20).

En relació a la conducta antisocial, les mesures educatives més específiques que hem posat en funcionament són:

a) Dinàmica de grup. Des del nostre centre són especialment utilitzades amb aquells alumnes que tenen una mala relació amb el grup aula, ja sigui per una excessiva extraversió, amb caires agressius, o una accentuada introversió.

La constitució del grup de la dinàmica (quants i qui) és molt relativa, sí podem dir que els eixos bàsics vénen determinats pels resultats d'un sociograma que es realitza en el segon mes una vegada començat el curs i pels trets de l'alumne problemàtic.

Premisses que tenim molt presents durant la posada en marxa de l'activitat són unes normes límit molt clares i precises, un marge d'expressivitat respectat i, un relatiu control d'un petit èxit social de l'alumne problemàtic, davant el petit grup. En relació al tipus d'activitat són molts els llibres publicats que ens poden fer de guia.

El procediment per començar l'activitat s'inicia quan el tutor/a comunica la problemàtica a la cap

d'estudis i aquesta ho transmet a l'equip de suport. Una vegada tots reunits a les reunions de suport -prescrites per la cap d'estudis- es concreta la intervenció que la realitzarà l'equip de suport o el tutor assessorat per l'equip de suport.

b) Mediació. L'art de reconvertir un conflicte en conflicte constructiu correspon a la mediació.

La mediació és un procediment de resolució de conflictes que consisteix en la intervenció d'una tercera part, aliena i imparcial al conflicte, acceptada pels disputants i sense poder de decisió sobre aquests mateixos, amb l'objectiu de facilitar que aquests arribin per ells mateixos a un acord mitjançant el diàleg i la negociació (Jares, 2001: 159)

Pràctica que feim servir per a discussions on no s'ha arribat a cap resolució, petites agressions i insults entre dues o més parts. Les fases que seguim per a la pràctica de l'activitat són (Johnson i Johnson, 1999: 76-77): descriure el que cada part vol, descriure el que cada part sent, intercanviar les raons de cada posició, comprendre la perspectiva de l'altre, idear opcions per al benefici mutu i acord sensat.

Per a la posada en funcionament de la mediació, el tutor o tutora comunica a la cap d'estudis la disputa i aquesta a l'equip de suport que l'executa. Normalment les mediacions es fan en temps d'esplai i, si les parts repeteixen la problemàtica, el tutor/a aplica el manual de les normes de convivència del centre.

En relació als alumnes amb trastorn de conducta, les mesures aplicades són:

a) Marc terapèutic individual. Amb certs alumnes es requereix d'un treball afectiu molt específic des del marc de la teràpia individual. Són aquells nins i nines amb conductes problemàtiques molt repetides i amb molta intensitat.

Des del centre, és l'equip de suport l'encarregat d'aplicar la teràpia, la qual sol ser de mitja a llarga durada –en nombre de sessions- i pocs els alumnes que normalment en requereixen.

Aquest article no és el lloc per xerrar del plantejament d'actuació, perquè pot dur a malentesos, però també tenim el deure de fer-ne dues pinzellades: el treball amb el nin o nina té la intenció de fer

aflorar –verbalitzat pel professional- les ràbies, les pors i les reparacions del pensament de l'alumne (fer conscient l'ego, el superjo i el jo). Acceptam les coses bones i dolentes del nin, elogiam les bones, naturalitzam les dolentes, reduïm la seva angoixa perquè se senti més bo i cercam el camí oportú i permès socialment per treure la ràbia.

Una de les finalitats del desenvolupament de la personalitat és la de tornar-se capaç de recórrer cada cop més a l'instintiu. Això involucra tornar-se més i més capaç de reconèixer la pròpia crueltat i avidesa, que llavors, i només llavors, poden posar-se al servei de l'activitat sublimada. (Winnicott, 1993: 179)

Mentre no accepti la part bona i dolenta de la seva persona, se sentirà massa dolent i podrà derivar a actuacions amb certs graus de patologia. Des d'aquesta perspectiva, treballam des del marc de la psicoanàlisi. Evidentment, cada professional treballarà des de la seva tendència i, molt millor, si aquesta és eclèctica.

Normativa de centre. Ens basam en el R.D. 732/1995 de 5 de maig pel que s'estableixen els drets i deures dels alumnes i les normes de convivència del centre que diu que aquestes haurien de propiciar el clima de responsabilitat, treball i esforç, que permeti que tots els alumnes obtenguin els millors resultats del procés educatiu.

Especial incís en les normes de convivència davant el nin o nina amb trastorn de conducta -malgrat aquestes són guia per a tot el professorat i l'alumnat- ja que aquests requereixen, de forma molt precisa, els límits de la seva actuació. Són les normes les que ens regulen el que hem de fer, especialment, quan la infracció és greu, independentment de l'actuació paral·lela des del marc terapèutic i des del treball de l'EOEP amb la família.

És el coneixement i acceptació d'aquestes normes pel claustre, gràcies al temps i metodologia del seminari, el que ha propiciat una manera de fer unificada de tots els docents en relació a la conducta de l'alumnat i la nostra pròpia. Destacam aquesta coherència de claustre, la perseverança i seguiment de l'equip directiu i la coordinació immediata i efectiva entre l'equip directiu i el de suport com aspectes base per a la reducció dels problemes de conducta.

Treball amb la família des de l'EOEP. Forma part de l'equip de suport del centre i la seva incidència es concreta al nostre col·legi amb la intervenció un dia setmanal més un mensual de la psicòloga de l'equip i, quinzenalment de l'assistenta social del mateix equip.

El seu treball en relació a les famílies de nins i nines amb trastorn de conducta es concreta, de forma molt general en:

- Escoltar i eliminar possibles defenses dels pares. Podem trobar necessitats del pares no cobertes, fins i tot records escolars de minyonia prou negatius.
- Explicar les necessitats del nin (procés evolutiu des del caire afectiu).
- Pactar actuacions educatives, on les normes precises en relació a certs aspectes i l'afecte són eixos bàsics.

En relació a l'alumnat amb trastorn de conducta són moltes les vegades que necessitam alhora, del marc terapèutic, la normativa de centre i el treball amb les famílies.

Com a conclusió direm que la conducta antisocial en el centre ha disminuït, i el nin o nina amb trastorn de conducta no l'ha incrementada, i en certs casos, s'ha contemplat una subtil millora -això acompanyat de les regressions temporals pròpies d'aquest alumnat.

BIBLIOGRAFIA:

KAZDIN, ALAN E. ; BUELA-CASAL, GUALBERTO (1999): *Conducta antisocial. Evaluación, tratamiento y prevención en la infancia y adolescencia*. Madrid. Ed. Pirámide.

JOHNSON, DAVID W. ; JOHNSON, ROGER, T. (1999): *Cómo reducir la violencia en las aulas*. Barcelona. Ed. Paidós.

JARES, XESÚS R. (2001): *Educación y conflicto*. Madrid. Ed. Popular.

WINNICOTT, DONALD, W. (1993): *El niño y el mundo externo*. Buenos Aires. Ed. Lumen. □

OFERTES PER AL PONT DE DESEMBRE DE 2005

VOLS DIRECTES DES DE PALMA:

VENÈCIA, del 7 a l'11 de desembre	629 €
LONDRES, del 7 a l'11 de desembre	491 €
ISTANBUL, del 5 al 10 de desembre	529 €
ISTANBUL, del 7 a l'11 de desembre	396 €
MALTA, del 6 a l'11 de desembre	405 €
PRAGA, del 7 a l'11 de desembre	488 €

Viajes
MARTEL S.A.

*No hi estan incloses les taxes, els visats
ni l'increment del carburant.
Consulti altres destinacions des de Barcelona.
Més informació:*

Viatges Martel, carrer Oms, 50 Tel.: 971723842 / ventas@viajesmartel.com